

TANITIM

FOLKLOR/ EDEBİYAT DOĞU EDEBİYATLARI ÖZEL SAYISI

İbrahim Ethem Polat*

1994 yılının Kasım ayından itibaren 15 yıldır bilimsel makaleleriyle yayın hayatına devam eden folklor edebiyat dergisi 2008 yılındaki 53. sayısını Doğu Edebiyatları Özel Sayısı olarak yayımladı. Derginin bu sayısı bütünüyle Doğu Edebiyatlarına ayrılmış durumda. Derginin genel yayın yönetmeni Metin Turan, böyle bir özel sayıya duyulan gereksinmelerin iki temel eksenini şöyle açıklıyor;

“Birincisi, çok yakınımızda ve çok ortak olduğumuz bir kültürel coğrafyayı algılamakta çektiğimiz sıkıntı, ikincisi de merak duygumuzun sınırlarını genişletme isteği..Doğu Edebiyatlarına sınırlı da olsa, bir kapı aralamanın gerekliliğine olduğuna inandık.”

Özel sayı editörlüğünü Dr. Eyüp Tanrıverdi'nin yaptığı dergide, Hint, Urdu, Arap ve Fars edebiyatlarından farklı ve ilginç konular ele alınmıştır. Dergide yer alan makaleler, çeviri ve tanıtımlar kısa içerikleriyle yapacağımız sunumuyla şu şekildedir.

Halil Toker; **Paryalar Hindistan’da Toplum Dışına itilmiş Bir Halk ve Edebiyatı:** Hinduizm’de dört ana kast olan Brahmanlar (rahip ve alimler), Kşatriya (prensler ve askerler), Vaişya (tüccar, esnaf ve çiftçiler), Şudra (işçiler ve kirli işleri yapanlar) dışında kalan paryaların ve parya edebiyatı örneklerinin ele alındığı orijinal bir makale özelliği taşımaktadır. İstanbul Üniversitesi Urdu Dili ve Edebiyatı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Halil Toker, Hindistan’da kast sisteminin teşekkül ve biçimlenmesini ele aldıktan sonra paryaların oluşum süreçlerini ve toplumun onlara bakışını geniş bir şekilde ele almaktadır. Makalede ilerleyen satırlarda 1960 ve 70’li yıllarda ortaya çıkan parya edebiyatından ve önde gelen parya şairlerinin protest şiirlerinden örnekler sunulmaktadır.

Şinasi Gündüz; **Sabi/Manden Geleneği ve Mandence:** Dinler tarihi alanında saygın eserlere imza atan, Evanjelizm konusunda da Türkiye’de otorite sayılan Prof. Dr. Şinasi Gündüz tarafından kısa fakat özlü bir makale olarak kaleme alınmış bir çalışmadır. Makalede, bugün dünya genelinde sayıları yüz bin civarında olan ve yoğun olarak Irak’ın Basra civarındaki yerleşim birimlerinde ve İran’da yaşayan Sabilerin ve konuştukları dil olan Mandence’nin tarihi varlığı ve günümüze uzantıları ele alınmaktadır.

* Yrd. Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi.

TANITIM

Eyüp Tanrıverdi; **Doğubilimciliğin Kurucuları: Modern Mısır Biliminin Doğuşu:** Derginin bu özel sayısının editörlüğünü de üstlenen Dr. Eyüp Tanrıverdi, makalesinde eski Mısır medeniyetinin tarihçesini ele aldıktan sonra, Batı'da eski Mısır kültürü ilgisini doğuran sebepler ve bu kültüre olan ilgiyi gelişim süreçleriyle birlikte incelemiştir. Makalede, Napolyon'un Mısır seferinden itibaren modern Mısır biliminin kuruluşu, Hiyerogliflerin çözümü, Mısır biliminin olgunlaşmasını sağlayan başta Champollion olmak üzere ardıllarının çalışmaları, bu bilimsel çalışmalardan günümüze uzayan süreçte Mısır biliminin tarihi romanlara yansıyan etkisine kadar oldukça hacimli ve ayrıntılı bir bibliyografya ile ele alınmıştır.

Yakup Civelek; **Fantastik Edebiyat ve Binbir Gece Masalları:** Tzvetan Todorov'dan Berna Moran'a fantastik terimi ve edebiyatı açıklamalarıyla giriş yapan Yüzüncü Yıl Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç.Dr. Yakup Civelek, bu türün en önemli örneği olan Binbir Gece Masallarının muhtevası, üslubu, çerçevesi, kurgusu ve yapısını derinlemesine ele almaktadır. Binbir Gece Masallarının Doğu'da ve Batı'da etkilerini de irdeleyen yazar, bu masalların Türkçeye çevirilerini de eklemeyi ihmal etmemiş.

M.Akif Özdoğan; **Klasik Arap Şiirinde Şiir Söyleme Yeteneği ve Bilgi Birikimi:** Makalede, İslam öncesi dönemde Arap toplumunda şiir kültüründen Abbasiler Dönemine kadar uzayan süreçte şiir söyleme yeteneği ve birikimi ele alınmış, Arap edebiyatında şiir ve şair eleştirisine kapsamlı olarak yer verilmiştir.

Hüseyin Yazıcı; **Sudan Öyküsüne Kısa Bir Bakış ve Tayyib Salih'in "Bir Avuç Hurma" Adlı Öyküsü:** Modern Arap Edebiyatı alanındaki saygın çalışmalarıyla tanınan İstanbul Üniversitesi Arap Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hüseyin Yazıcı, 1930'lu yılların başlarında ilk örnekleri ortaya çıkan Sudan öyküsünün tarihi gelişimini özetledikten sonra, Tayyib Salih'in kısa bir biyografisinin ardından "Bir Avuç Hurma" adlı öyküsünün çevirisini ve tahlilini makalesinde sunmaktadır.

Ali Güzelyüz; **Çağdaş İran Öykü ve Roman Yazarı Bozorg Alevi'nin Hayatı, Üslubu, Eserleri ve İki Öyküsü:** 1904 Tahran doğumlu modern İran öykü ve romanının önde gelen isimlerinden Bozorg Alevi'nin hayatı, üslubu, eserleri ele alındıktan sonra "Bavul" ve "Kurbanlık" adlı iki öyküsü güzel bir Türkçe çeviri ile sunulmaktadır.

F.Betül Üyümez; **Seher Halife'nin Es-Sabbâr (Frenk İnciri) Adlı Romanında Filistin Halkının Yaşadığı İki İnkılap:** Makalede, Filistin edebiyatının önde gelen feminist yazarlarından 1941 Nablus doğumlu Seher Halife'nin biyografisi ele alındıktan sonra, 1970'li

TANITIM

yıllarda İsrail işgali altındaki Batı yakasında yaşayan Filistinlilerin yaşadıkları sorunları, ikilemleri ve şiddetle karşılaşmalarını konu olan “es-Sabbâr” adlı romanı metne dayalı inceleme yöntemiyle ele alınarak analitik olarak değerlendirilmektedir.

Mehmet Şirin Çıkar-Rabia İnan; **İhsan Abdulkuddûs’un Len E’işe Fî Cilbâbi Ebî Adlı Eseri**: Modern Arap edebiyatında önemli bir yeri olan İhsan Abdulkuddûs’un kısa bir şekilde hayatı ve edebi kişiliğine değinildikten sonra adı geçen romanının özeti verilmiş, ardından da romanın dil ve anlatımı üzerinde değerlendirilmelerde bulunulmuştur.

Andelîb Mehmed Esad/ Hazırlayan: Mehmet Yavuz; **Arapların Hikâyât-ı Şâirânesi/Abbas**: Yaşadığı devrin tanınmış yazar ve şairlerinden Andelib Mehmet Esat Efendi’nin (1873-1902) Arapçadan Türkçeye çevirdiği bir aşk hikayesi olan “Abbas”, adlı hikaye “Kütüphane-i Andelîb” serisi içinde “Arapların Hikâyât-ı Şâirânesi” adıyla müellif tarafından küçük bir risale halinde yayımlanmıştır. “Abbas” hikayesi eserde yer alan iki hikayeden ilkidir. Hikayenin konusunu Abbas adlı bir Arap gencinin, kendi kabilesinden bir kızla olan ve dramatik bir şekilde sona eren aşk macerası oluşturur.

Mehmet Yalar; **Zehâvî ve Realist Arap Şiirindeki Yeri**: Makalede, Modern Arap şiirinin realist akımı öncülerinden olan Iraklı şair Zehâvî’nin edebiyatı, şiiri ve bu bağlamda realist çizgiyi benimsemesine zemin hazırlayan kısa hayat hikayesi, realist Arap şiirindeki yeri, edebî kişiliği, şiir konuları ele alınmakla birlikte şiirlerine yöneltilen eleştiriler de ele alınmıştır.

Salih Tur; **Nîzâr Kabbânî’nin Aşk Şiirlerinde Narsisizm**: Çağdaş Arap edebiyatının önde gelen isimlerinden olan 1923 yılında Şam’da dünyaya gelen Nîzâr Kabbânî’nin aşk şiirlerinde narsisizm olgusunun ele alındığı makalede, şairin şiirleri Salih Tur tarafından ayrıntılı incelemeye tabi tutulmasının yanı sıra güzel bir Türkçe çeviri ile de sunulmaktadır.

Musa Yıldız; **Nobel Ödüllü Mısırlı Yazar Necîb Mahfûz’un Ardından**: Makalede, Nobel edebiyat ödülü sahibi, Mısırlı yazar Necîb Mahfûz, kendisiyle bizzat tanışmış ve hakkında doktora çalışmasının yanı sıra pek çok eserini de Türk okuyucusuna sunmuş olan Prof. Dr. Musa Yıldız tarafından özet bilgilerle ele alınmaktadır.

Durmuş Bulgur; **Muhammed İkbâl ve Mesajı**: İslam dünyasının yakından tanıdığı mütefekkir ve şair Muhammed İkbâl, hayatının yanı sıra, eserlerindeki mesaj ve felsefesi ile birlikte nazariyeleri ile de makalede ele alınmaktadır.

TANITIM

Hannâ El-Fâhûrî/Çeviri: Öber İshakoğlu; **Cubrân Hafîl**
Cubrân: Arap Edebiyatının önemli kaynak eserlerinden sayılan Hanâ el-Fâhûrî'nin iki ciltlik eseri "el-Câmi' fi târîhi'l-edebi'l-'arabî adlı eserinin el-Edebu'l-Hadîs adlı ikinci cildinde yer alan Mehcer Edebiyatının en önemli kalemlerinden Halil Cubrân'ın biyografisi Öber İshakoğlu tarafından Arapça aslından tercüme edilmiştir.

F.Rozenthal/İngilizceden Çev: Ali Akay; **Harranlı Bâbâ'nın Kehanetleri:** Rosenenthal'ın Harrân Sabîllerinden Harranlı Bâbâ'nın eserlerini ele aldığı makalesinde öncelikli olarak Bâbâ ismini geçtiği kaynaklar ve bu ismin etimolojisini ele almaktadır. Daha sonra metinlerde kullanılan dil ve kavramlardan hareketle ait olduğu kültür ve dönemi tespit etmeye çalışır. Makaleyi İngilizceden çeviren Ali Akay, orjinal makalenin sonuna İbnü'l-Adîm'in Buğyetü't-taleb fi târîh Haleb adlı eserinde geçen Arapça metnin çevirisi ek olarak verilmiştir.

Regina Gross/Çeviri: Abdullah Kızılcık; **Hilalin Işığında Doğu-Batı Ekseninde Yer Alan Türkler:** Avrupa ülkelerinin Osmanlı İmparatorluğu ile ilişkilerinin ele aldığı, 1995 yılında Almanya'nın Dresden şehrinde "Hilalin Işığında" adlı sergi üzerine Regina Gross'un Doğu-Batı karşılaştırmaları üzerine yazdığı ve Fikrun wa Fann adlı kültür ve sanat dergisinde Arapça yayınlanan makalesinin çevirisidir.

Eyüp Tanrıverdi; **Köy Okulundan Ezher ve Sorbonne'a Akıl Gözünün Gördükleri:** Hümanist fikirlerle yoğrulmuş Mısırlı yazar ve edebiyat eleştirmeni Tâhâ Huseyn'in "el-Eyyâm" adlı otobiyografisinin tanıtımı yapılmaktadır.

Eyüp Tanrıverdi; **Sessizliğin Romanı: Arkaş'ın Günlüğü:** Mehcer Edebiyatının önde gelen kalemlerinden Mihail Nuayme'nin, Hüseyin Yazıcı tarafından çevirisi yapılan 1998 yılında Kaknüs yayınlarından çıkan kitabının tanıtımını içermektedir.

Eyüp Tanrıverdi; **Yasak Şiirler:** Suriyeli şair Nîzâr Kabbânî'nin Yasak Şiirler adlı kitabı Kemal Yüksel'in çevirisi ile Kaknüs Yayınlarından 2003 yılında neşredilmişti. Bu eserin içeriği ile eserden alıntı şiirlerle tanıtımı yapılmaktadır.